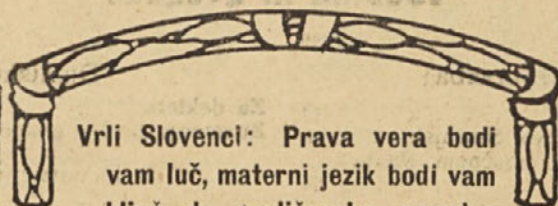

LETO X.

ZVEZEK 2.

Vrli Slovenci: Prava vera bodi
vam luč, materni jezik bodi vam
ključ do zveličanske narodne
omike.

A. M. Slomšek.

NAŠ DOM

GLASILO
SLOVENSKE MLADINE.

MARIBOR, 1910.

CIRILOVA TISKARNA.

Vseblna II. zvezka:

Stran

Stran

Mladinska izobrazba:

Izobrazba v vzgoji	17
Pogled na nebeške svetove. Savinjski	18
Pozdrav mladeničem ob poučnem shodu.	
Ciriljev	21

Zabava:

Prava sreča. Posl. A. C.	22
Podrezane hlače.	27

Kaj je novega po svetu?	28
-----------------------------------	----

Orli:

Novi Orel v Petrovčah.	28
Orel na Gomilskem.	28

Dekliški vrtec:

Za dekleta.	29
Znamenje pridne gospodinje.	29

Društveni glasnik:

Zveza slovenskih deklet na Štajerskem.	30
Dekliška družba pri Sv. Juriju na Ščavnici.	30
Hoče pri Mariboru.	30
Mladeniška zveza pri Sv. Križu tik Slatine.	30
Socijalno-podučni tečaj v Pliberku.	30
Dekliška zveza pri Sv. Ani na Krembergu.	31
Iz Keblja na Pohorju	31

Govorniške vaje:

Ostani doma!	34
Čuvajmo svojo deklisko čast!	32

Listnica uredništva.

Pustni čas je nastopil, ki nam bo vzel marsikaterega mladega tovariša in tovarišico. Zapustili bodo »ta ledig stan« in se vpregli v »sladki zakonski jarem«. Da bi le bil sladek vsem! Vsem mladim ženinom in nevestam, ki se bodo poročili v tem času, prav iskreno čestitamo ter želimo veliko sreče in blagoslova božjega. Za slovo Vam v duhu podarimo vedno dišeči rožmarin — neomajne zakonske zvestobe, rdečo vrtnico — prave ljubezni in oljkino

vejico — hišnega miru. — Ostanite nam tudi v novem stanu zvesti prijatelji, saj boste šele sedaj prav izkusili, kako važni in potrebni so nauki, ki jih daje »Naš Dom«. —

Razne dopisnike prosimo potrpljenja: deloma smo dobili dopise prepozno, deloma je krivo, da nimamo takšnih klešč, s katerimi bi raztegnili prostor, kakor črevljar podplat. — Zdravi!

III. izkaz za „Obrambeni sklad“ darovanih rabljenih poštnih znamk.

Doposlali so različne znamke:

27. Ivanka Krašna, tobačna tovarna, Ljubljana, 3060. — 28. Neimenovani bogoslovec, Ljubljana, 4532. — 29. Iv. Fatur, Rakek, 1200. — 30. Vladko dr. Peganov, 600. — 31. Neža Šturm, Podgora, p. Gorenja vas, Gor., 206. — 32. Župni urad v Ribnici, 493. — 33. Ivan Vrhovec, uradnik »Gospodarske zveze« v Ljubljani, 100. — Ivan Lužar, Katol. Tiskarna v Ljubljani, 70. — 35. Mišič Alojzij, Stari trg, 300. — 36. Celovski dijak, Celovec, 3005. — 27. J. Jaklič, Videm pri Dobropolju. — 38. Franc Vovko, kaplan, Vrhnika, 3000. — 39. Katarina Prešeren, Žirovnica, 716. — 40. Fernando Šusteršič, Jalisco, Mexiko, Guadalajara, 300. — Skupaj 19.383. Vseh do danes prejetih znamk pa je 65.151.

Oziraje se na to, da je za veliko akcijo narodne obrambe potreba dokaj gmotnih sredstev, požrtvovalnosti in dela osrednjega odbora,

prosimo ponovno vse narodno čuteče somišljenike in somišljenice, da slednjega v vsakem oziru in kolikor moč podpirate. Predsedniki naših društev, mladeniči in dekleta, žrtvujte malo časa za narodni davek in nabirajte znamke v prid zatiranim bratom!

Prosimo tudi čč. gg. predstojnike župnih in drugih uradov, posebno pa samostane — kjer se dobi dokaj stare korespondence, ki je prepuščena že papirnim molom in kjer bi se dobilo dokaj te stvarine — da jo blagovolijo v ta namen pregledati.

Doposlal nam je tudi g. Ferdinand Šusteršič iz Mexike nekaj znamk. Hvala! Upamo, da se tudi ameriški Slovenci — kateri se v enakih slučajih pokažejo jako radodarne za brate v stari domovini — prav obilno odzovejo tej prošnji.

Pošiljatve naj se naslovi samo na: Leopold Puhar, tipograf, Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Naš Dom izhaja 1. in 15. vsakega meseca ter stane na leto 2 K, na pol leta 1 K, na četrto leta 50 h. — Uredništvo in upravništvo je v Cirilovi tiskarni, Koroške ulice 5, Maribor.

== NAS DOM ==

Štev. 2.

V Mariboru, 15. januarja 1910.

X. letnik.

Mladinska izobrazba.

Izobrazba v vzgoji.

Hvalevredno je, bližnjemu svojemu dati pouka v koristni stvari, hvalevredno, v sili priskočiti mu na pomoč, ali čez vse hvalevredno je, storiti ga boljšega nego je bil; iste vrednosti je, poboljšavati sebe. Kaj pač velja največ: ali siromaku dati bogastvo, ali bolniku zdravje, ali nevednežu prižgati luč znanosti, ali pa hudobneža izpremeniti v dobrega, blagega človeka? V katerem slučaju bode imel dotični in njegov bližnji največ prave sreče? Uspešna vzgoja k dobremu je torej ono opravilo, ki po vrednosti presega vse drugo, ker se poteguje za najvišji cilj človekov. Če bi vsi ljudje bili le dobri, delali le dobro, bila bi naša zemlja raj in ne bilo bi slišati ne tožbe ne kletve.

Uspešna vzgoja k dobremu pa je tudi najtežja umetnost izmed vseh umetnosti. Lažje je postati umetnik na goslih, umetnik v kiparstvu, slikarstvu, nego umetnik na polju vzgoje. Če že vse druge umetnosti zahtevajo mnogo resnega uka in mnogo vaje, velja to še veliko bolj o vzgoji. Kdor hoče biti vzgojitelj, mora se na ta sveti posel pripravljati. Vzgojitelj pa je več ali manj vsak odrasli človek, pred vsem pa oče in mati. Vprašajmo pa se: ali vidimo, da se mladenič in mladenka pripravljata v tem oziru na svoj bodoči poklic? Vidimo pač, da se mladenič trudi, izobraževati se v obdelovanju polja, v živinoreji, v vinogradništvu itd., vidimo, da je mladenki mar, pri-svojiti si usposobljenost za pridno gospo-dinjo, dobro kuharico itd., ali z vzgoj-nimi vprašanji se ukvarjati, na polju vzgoje delati poskuse, se učiti in vaditi, to mladeniču in mladenki ne pride na pamet. Od vzgoje sta v prvi vrsti od-

visna sreča in gorje človeštva! Popol-noma neumljivo bi se nam to zdelo, ako bi ne živeli v svetu, ki je danes v skrbi in borbi za vsakdanji kruh in zakopan čez glavo v razne strasti. Ali čim bolj svetne razmere človeka od- vračajo od najvišjega cilja, tem svetejši bi mu moral biti vsak opomin, držati se zvesto tega cilja. Posebnega pomena pa je vsak opomin za mladeniča in mladenko, ki v svoji dobi nimata imenit-nejšega uka, nego je priprava na vzgojo.

Skrb za izobrazbo v vzgoji se mnogokrat brezvestno zanemarja. Člo-veštvo bi se že bilo moralno zadušilo, ko bi ne bilo dveh drugih pripomočkov. Prvi je molitev; koliko mater in koliko očetov je otroka, ki je ali po slabi vzgoji ali po pomanjkanju vsake vzgoje sploh zašel v pogubo, spravilo na pravo pot nazaj edino po molitvi? Kar sta zagrešila ali slepota, ali brezvestnost ali nevednost, je popravila zgolj molitev. Pri-merov brez števila. In kaj je drugo? Vsak otrok, ki ne uživa sreče dobre vzgoje, izkuša na sebi poleg slabih vplivov vendar tudi kolikor toliko dobrih. Lastna izkušnja je za človeka včasih huda šola. Marsikdo mora trpeti neprijetne posle-dice svoje slabe vzgoje, in to ga spame tuje. Človeku se oči odprejo, ko sam po-stane vzgojitelj, tedaj šele spozna, kaj je njemu manjkalo. Lastna bridka izkušnja ga navrne na boljšo pot. Tako je že iz marsikaterega ničvredneža postal iz-vrsten vzgojitelj otrok, žal, da le redko-krat in navadno prepozno. Najboljši vzgo-jitelj bo pač tisti, ki je sam dobro vzgojen.

Zatorej imata mladenič in mla-denka dolžnost, pripravljati se za poklic vzgojiteljski; in najsi sta na to stran še tako marljiva, še tako vestna, preveč truda, preveč resnosti ne bo nikoli. Vsakega mladeniča in mladenko naj

prešinja zavest, da jima je naložena sveta dolžnost, pripravljati se resno na poklic vzgojiteljski!

V to svrhu naj rada prebirata dobre vzgojne spise, naj opazujeta postopanje modrih vzgojiteljev, zlasti starišev, naj mnogo premišljujeta o tem in naj se tudi dejanski poskušata na tem polju; manjši bratci in sestre, sosedni otroci jima dajajo v to priliko.

Ali za mladeniča in mladenko je vzgoja še v drugem smislu velikega pomena. Nista le osebi, ki se imata usposablјati za prihodnja vzgojitelja, ampak ona se še sama sebe morata vzgajati. Vzgajati se mora vsak človek pravzaprav do smrti, ali kolikor toliko mora vzgoja biti dokončana do dobe, ko človek samostalno vstopi v življenje. In dočim je v otroški dobi skoro izključno pod vplivom vzgojiteljev, v prvi vrsti starišev, se v mladeniški dobi pod tem vplivom nahaja le še deloma; mladenič in mladenka se glede vzgojiteljskega vodstva osamosvajata, zato pa imata za svojo vzgojo zdaj resno začeti skrbeti sama; v kolikor se manjša vpliv starišev, v toliko ima v njih rasti moč, da vladata sama nad seboj. Mladenič in mladenka imata torej tudi sebe vzgajati; sama sta si predmet vzgoje, ki mora iz večjega biti dokončana ko kot mož in žena stopita v življenje. Tudi v tem oziru bode »Naš Dom« mladeničem in mladenkam skušal biti dober pomočnik.

Zato bo »Naš Dom« odslej imel poseben predal, namenjen vzgoji; naše drage mladeniče in mladenke pa prosimo, naj si globoko v srce vtisnejo, kar smo povedali danes, pa tudi ono, kar bomo učili v prihodnje.

Pogled na nebeške svetove.

Sestavil Savinjski.

Temno-jasen zimski večer je. Solnce se že nagiblje k zatonu, poslednji žarki objemajo vrhove gorâ, kot bi se hoteli od njih za vselej posloviti, večerno nebo se žari v čudoviti rdečici. Pač čarovit prizor! Toda vse to traja le en hip. Na nebesnem oboku zamiglja nebroj zvezdic, nekaj prav svetlih, druge še ko-

maj vidne; med njimi pa se prikaže v vsem svojem sijaju in veličastvu blede mesec — polna luna kot pastir med svojimi ovčicami in v njegovi blede svetlobi se iskri snežena odeja, kot bi bila zemlja odeta v dragoceno obleko z neštetimi biseri. A vso zemeljsko krasoto prekosi veličastvo zvezdnatega neba. Da, v takih trenutkih čuti človek s pesnikom, ki poje:

Divna noč!
Zatonila luč je dneva,
Zvezd nebroj in luna seva —
Božjo slavo razodeva,
Božjo moč.

Angeli tam
Z zvezdami vsemi ubrano zvonijo,
Jasnih svetov harmonijo
Javljajo nam.

Neki veliki svetovni modrijan (Kant) je zaklical, zavzet ob veličastnem pogledu na zvezdnato nebo: Nič večjega in mogočnejšega ni kot zvezde na nebu in glas vesti v meni.

Neko tajno hrepenenje se polasti človeškega srca ob pogledu na zvezdnati obok nad nami, hrepenenje namreč, da bi se človek odtegnil tej solzni dolini in se zatopil v neskončne skrivnosti in proučaval nešteto onih luči in lučic na nebu, ki nam danes ravno tako prijazno in vablјivo migljajo kakor pred tisoč leti. In res se je človeškemu duhu že posrečilo, vstopiti v ta brezkončni svet in razkriti marsikatero skrivnost, ki je bila skozi tisočletja človeškemu očesu zakrita. Seveda je omejeni človeški um pri tem raziskovanju naletel na stotine drugih vprašanj, ki jih ne more rešiti in kar se bo tudi težko kedaj zgodilo. Prijaznega čitatelja pa vabimo k sledečemu, če tudi kratkemu razmišljanju o nebeških čudesih, da iz tega spozna mogočnost, modrost in dobrotljivost neskončnega Duha, Stvarnika.

Ako hočemo tukaj na zemlji kam potovati, poslužujemo se raznih sredstev kakor parnika, železnice, ali kar je še novodobno, avtomobila. Poglejmo, kako bi se dalo na ta način potovati po nebesnih svetovih. Vzemimo mesec, ki je naši zemlji najbližji sosed; njegova poprečna oddaljenost znaša 385.080 kilometrov. Brzovlak, ki prehodi 70 kilo-

metrov v eni uri, bi drdral do meseca 228 dni. Topova krogla pa bi potrebovala $6\frac{3}{4}$ dneva.

Nekoliko daljšo pot bi moral storiti, kdor bi hotel potovati na ono zvezdo, ki nam zjutraj, oziroma zvečer tako prijazno sveti in ki navdaja človeško srce z nekim tajnim čustvom. V mislih nam je zvezda Jutranjica ali zgodnja Danica, oziroma Večernica ali kakor jo nazivljejo zvezdoslovci, Venera. Brzovlak bi potreboval do te zvezde 24 tisoč dni, topova krogla pa dve leti.

Še manj priporočljivo bi bilo potovanje do najbolj oddaljenih sosedov naše zemlje, to sta Uran in Neptun; kajti do prvega bi dospela topova krogla šele v 135 letih, do drugega pa v 250 letih. Brzovlak pa bi rabil za to pot celih 7000 let, seveda bi se med potjo ne smela pripetiti nikaka nezgoda, vsled katere bi se lahko vožnja zakasnila. Tudi do solнца bi moral vlak voziti 220 let. Z našimi zemeljskimi sredstvi pač ne moremo zgraditi železnice ali kake druge ceste do teh svetov, ker današnji učenjci svet vkljub vsemu napredku še ni iznašel načina, po katerem bi se v zraku dale napraviti železnične tračnice in bi lahko postavili brzovjavne droge in kolodvore; tudi zrakoplovi se ne morejo tako visoko vzdigniti.

Svetloba.

Če tudi ne moremo potovati do onih velikanskih nebeških teles, je božja previdnost preskrbela drugega poročevalca, ki nam donša novice iz teh neizmernih svetov. To je svetloba, ki prehodi v eni sekundi 300.000 kilometrov ali 45.000 milj. Daljavo med mesecem in zemljo premeri v $1\frac{1}{4}$ sekunde in v $8\frac{1}{4}$ minute pride svetloba od solнца na zemljo; od Neptuna do zemlje rabi 4 ure in od najbližje zvezde - nepremičnice, ki se imenuje Alfa-Centauri, potrebuje svetlobni trak cela $4\frac{1}{2}$ leta in od drugih še bolj oddaljenih zvezd po 100, da celo po več tisoč let, predno dospe na našo zemljo. S tem še seveda ne smemo misliti, da je že ondi konec sveta; lahko se še nahaja več takih teles, ki

so še bolj oddaljena od naše zemlje, samo da jih z našimi nedostatnimi sredstvi ni mogoče več opaziti.

Kakšna je svetloba?

Ako pustimo, da posije solnčni žarek skozi stekleno prizmo (oglatno stekleno palčico), razkroji se svetlobni trak, ki je po svoji zunanosti bele barve, v sedmere mavrične barve, ki so: rdeča, orančna, rumena, zelena, višnjeva, temno-višnjeva in vijolična, torej vse barve, ki jih vidimo v mavrici ali božjem stolcu. Ta barveni pas imenujemo »šar« ali latinsko spectrum. Pri natančnejši razkrojitvi dobimo barve, ki jih s prostim očesom ne opazimo več in ki imajo razne kemične lastnosti (gotovo je že slišal čitatelj o Röntgenovih žarkih, ki so velikanskega pomena v zdravilstvu). Neprecenljivega pomena je svetloba za vesoljno stvarstvo; šele ona podeli stvarjem pravo lepoto in vrednost. Brez svetlobe bi bil celi svet velikanska mrtvašnica.

Mesec.

Mesec je naš najbližji sosed, kakor smo že prej omenili, in je po trditvi učenjakov z našo zemljo v sorodu. Marsikaj je pač na mesecu drugače kakor na zemlji, tako n. pr. manjka na mesecu, kar se razvidi iz njegovega vedno zamrkelega obraza, zraka, vsled česar si ondotni prebivalci ob počitnicah ne bi mogli privoščiti boljšega zraka po letoviščih itd., kakor znajo pri nas moderni ljudje. Vsled tega je jasno, da ni na mesecu nikakega glasu, petja, godbe ali kaj sličnega. Povsod tihota, večerni molk. Tudi o višnjevem nebu se ne sme govoriti, ker je nebo ondi vsled pomanjkanja zraka vedno temno. Na mesecu ne poznajo mraka in zarje, tamkaj nastopi takoj po solnčnem zahodu trda noč in po dnevu so le tisti deli svetli, katere neposredno zadenejo solnčni žarki. Mesecu manjka tudi vode. Torej pogrešajo tam rek, jezer in morja, tam si ne more nihče popraviti z vodo pokvarjenih živcev ali se kopati po Kneipp-ovem načinu. Kjer pa ni vode in zraka, tam ni rastlinstva, ni življenja; ondi kraljuje večna smrt. Na

mesecu vlada neizrečen mraz, ker se vsled pomanjkanja zraka ne more toplota tja razširiti.

Ne glede na te opisane nedostatke ima mesec mnogo presenetljivega na sebi. Čudovito lepo mora se n. pr. iz meseca videti naša zemlja; kopni deli se vidijo iz meseca kot svetle, morje kot črne pike. Dnevi na mesecu so veliko daljši kakor pri nas; tam je en dan 14 krat daljši kakor naš dan; v 29 dnevih tam sonce le enkrat zajde. Tudi gore se nahajajo ondi, ki imajo precejšnjo višino in so podobne vgaslim ognjenikom. Po opisanem si torej nihče izmed nas ne bo želel preseliti se na mesec, pač pa lahko človek pri pogledu na veličastno luno zadobi tolažbo in visoke misli, kakor pravi pesnik:

V slasti nadzemeljski duša mi plava,
Stvarstvo in stvarnika duh občudava.

Solnce.

Ko smo se nekoliko seznanili z mesecem, pojdimo na sonce, od katerega ima naša zemlja vse svoje bivanje in življenje. Kakor kaže zunanja podoba, ima sonce obliko velikanske žareče krogle, katero obkrožujejo plinaste plasti. Če bi prerezali sonce čez sredo, bi dobili premer, ki je 112 krat večji kakor premer zemlje in znaša 1,384.700 kilometrov ali 186.000 milj. Ako bi potnik, ki prehodi 10 milj na dan, hotel potovati okrog sonca, potreboval bi 160 let, dočim rabi okrog zemeljskega ravnika ali ekvatorja samo 540 dni. Ker je torej premer sonca tako velik, je torej tudi telo samo ogromno; tako veliko je namreč, da bi se iz njega dalo napraviti 1,300.000 zemeljskih obel. Kar se tiče teže, je sonce veliko lažje kakor zemlja, tako da bi obla sestavljena iz zemeljskih plasti tehtala trikrat več kakor jednaka obla iz solnčnih plasti.

Vkljub vsej bliščeči lepoti se nahajajo na solncu tudi madeži, podobni rjavim pegam na obrazu. Vendar te pege na solncu ne trajajo vedno, temveč se prikažejo vsakih 11 let v velikanski razdalji. Te pege ali pike na solncu vplivajo prav neverjetno na razne vremenske prikazni, n. pr. na točo,

nevihto, vihar itd. Toda kaj so te pike in kako jih razlagati, s tem so si zvezdoslovci že zelo ubijali glavo, pa do kake zanesljive trditve niso prišli.

Kolika je vročina na solncu, še ni popolnoma dognano. Brez dvoma je na površju vsled neprestanega izžarevanja manjša toplota kakor pa v sredini. Po raznih poizkusih cenijo večšaki solnčno toplino na 6000—13.000° Celzija, drugi celo na več milijonov.

Kaj bi bila naša zemlja brez solnca, na to ni težko odgovoriti. Solncu zahvaljujemo svoj kruh, sonce zori pridelke na polju, grozdje v vinogradu. Solnčna toplota je izvor vsej drugi toploti na zemlji. Solnce deli človeku in živalim novo življenje, gibčnost in moč. Solnce je pa tudi ona moč, okoli katere se gibljejo vsi drugi planeti, tudi naša zemlja. Solnce je prava podoba Stvarnikova, njegove vsevednosti, kateri ne ostane nič prikritega.

Solnce z družino.

Kako velikansko je sonce, smo ravnokar razložili. Kolikor večje pa je kako telo, toliko z večjo silo vleče na-se druge stvari; sonce zato vleče na-se stvari z velikansko silo. Kamen, ki na zemlji, prosto izpuščen, pade v prvi sekundi le pet metrov globoko, bi padel na solncu v prvi sekundi 135 metrov globoko. Z velikansko silo vleče k sebi tudi zvezde, ki so okrog njega. Ko bi zvezde okrog sonca ne imele svojega gibanja, bi ta sila potegnila bližnje svetove na-se, kjer bi jih raztopila v silnem ognju; a zdaj jih samo drži, da se ne razlete in porazgube v neizmerni svetovni prostor. Ogenj na solncu je enake narave kakor na zemlji; njegova toplota se izgublja gotovo v svetovnem prostoru in se zato sonce počasi hladi; kadar se bo ohladilo, zmrznili bodo tudi svetovi krog njega — toda šele v milijonih letih bi se shladilo toliko, da bi ljudje na zemlji zmrznili.

Kakor skrben, dober oče skrbi sonce za zvezde, ki tekajo krog njega. Vleče jih k sebi, da ne zadenejo na napačna pota; sveti jim zvesto z milo svetlobo in ogreva jih s prijetno gor-

koto. Zato zvezde premičnice tudi imenujemo družino solnca. So pa te-le:

Merkurij je solncu najbližji. Dajava od solnca je približno trikrat manjša kakor zemeljska, 57 milijonov kilometrov. Velik Merkurij ni, iz zemlje bi se jih naredilo 18, pa bi še precej ostalo. Njegov premer je 4786 km. Okoli solnca priteče v 88 dneh. Merkurij je lepa svetla zvezda, doseže svetlost najsvetlejše nepremičnice ali stalnice. A vidi se s prostim očesom redko. Ker je blizu solnca, zato vzhaja malo pred solncem, in kadar je za solncem, zahaja prav kmalu za njim; vidijo ga svetlega v onih krajih, kjer je ozračje čisto, pri nas so ob obzorju vedno kake meglice. Z dobrim daljnogledom se vidi tudi opoldne, prav blizu solnca je.

Venera je lepa zvezda, ki jo imenujemo navadno Danica. Velika je skoraj tako kakor zemlja, njen premer je 12.200 km. Okoli solnca pride v 225 dneh. Venera in Merkurij nimata dneva in noči, temveč na eni strani sije vedno solnce, na drugi je večna noč. Venera je najsvetlejša zvezda za nas; več kakor štirikrat je svetlejša kot najsvetlejša stalnica Sirij. Kadar vzhaja pred solncem, ji pravimo Danica. Ravno ta zvezda pa gre včasih za solncem, takrat jo vidimo le zvečer in ji pravimo Večernica.

Zemlja (latinski Terra) je po oddaljenosti od solnca tretja zvezda. Njen premer je 12.756 km. Njen pas približno 40.000 km. Zemlja se vidi na drugih zvezdah tudi kot svetla zvezda; zakaj po solncu obsevana odbija solnčne svetle žarke na vse strani v nebesnem prostoru.

Mars stoji za nami. Od solnca je daleč 227 milijonov kilometrov. Manjši je kot zemlja, njegov premer je le 6735 km. Lahko ga je spoznati po tem, ker je izmed vseh zvezd videti rdeč. Leto na njem je skoraj dvakrat tako dolgo, dan pa le za spoznanje daljši kakor pri nas. Površje na Marsu nam je izmed vseh zvezd najbolj znano. Imajo tam suho zemljo, vodo in zrak, zato zvezdoslovci mnogo ugibljejo, če so tudi tam — živa bitja, vendar novejši zvezdoslovci učijo, da jih ni.

Jupiter je od solnca oddaljen 773 milijonov kilometrov. Izmed vseh premičnic je največji; njegov premer je 141.300 km.; iz njega bi se dalo narediti 1264 zvezd tolikih kakor je naša zemlja. Leto na Jupitru je skoraj 12krat tako dolgo kakor pri nas. Okrog svoje osi pa se zasuče že v 10 urah; tam so torej kratki dnevi.

Saturn je za Jupitrom največja premičnica; večji je kot zemlja 760 krat. Na njem je leto približno 30 krat daljše, dan pa več ko za polovico krajši kakor pri nas. Posebnost njegova so svetli velikanski obroči, ki ga obdajajo. Sveti nam blede.

Uran se s prostim očesom komaj vidi. Večji je od zemlje 66 krat. Od solnca je daleč 2870 milijonov kilometrov. Za pot okrog solnca potrebuje 84 naših let. Za dan njegov ne vemo.

Neptun je zadnja nam znana premičnica. Velikosti je malo manjše ko Uran. Okrog solnca pride še le v 165 letih. Za njegov dan tudi ne vemo. S prostimi očmi se ta zvezda nikoli ne vidi.

Zvezdoslovci so našli še nad 400 malih zvezdic premičnic, ki so razvrščene okoli solnca. Te male premičnice utegnejo biti kosi ene večje zvezde, ki se je po kaki sili razbila.

Pozdrav

mladeničem ob poučnem shodu.

Pozdravljeni mi iz srca
vi vsi, ki sem ste prihiteli,
da danes v domu našem tu
za stvar bi vzvišeno se vneli!

Povsod se drami narod naš
po naši mili domovini;
le tu še spava marsikdo
v prijazni naši tej krajini.

Povsod Slovenec že na glas
pravice tirja in zalteva,
povsod težečih sužnjih spon
opróstiti se prizadeva.

Tu zbor, tam kak poučen shod
slovensko ljudstvo navdušuje,
kjer to godi se, pač povsod
slovenstvo lepo napreduje.

Če pridni so tako drugod,
bomó-li mi še dalje spali?
Sovrag preti od vseh strani,
ne bomo-li se v boj podali?

Zato navdušeno naprej,
Slovenci dragi v tej krajini,
poprimimo se dela vsi,
v čast Bogu, v slavo domovini!

Ta lepa zemlja naš je dom,
v povzdigo naše domačije
delujmo vsi in čujmo vsi,
da tujec v roke ne dobi je!

Slovenski narod res je mal,
sovražnikov pa ima dosti,
zato delujmo vneto vsi,
da teh že skoro se oprosti!

Kakó pa naj se to zgodi,
da močni bomo spet postali,
da razun svojega Boga
nikogar se ne bomo bali?

Učili bomo se zato,
kaj vse nam v srečo našo služi,
zato pa zvezi naši se
le vsakdo naj vesel pridruži.

Kot danes, sešli mnogokrat
odslej se bomo v tem prostori,
za dobro stvar pa v nemali
poučni bodo nas govori.

Pozdravljam srčno vas zato,
mladenči, ki ste sem prispeli.
O da bi le današnji dan
za našo sveto stvar se vneli!

Ciriljev.

Zabava.

Prava sreča.

(Posl. A. Č.)

Prvo poglavje.

Pri Ponkrašaku.

Lepo lego je imelo Ponkrašakovo posestvo. Bilo je prav rodovitno in precej veliko. Vsak pošten kmet bi srečno živel na njem. Boštjan Ponkrašak pa ni našel sreče pri tem posestvu, ker je bil lakomnež.

Nekega večera se pripelje s sodišča domu kakor grof. S srebrom okovano kočijo pridrdrata brhka konjiča na dvor. Še enkrat jih udari gospodar z bičem, za katerega je dal dvajset kron.

»Hlapec!« se zadere Ponkrašak. Hlapec prihiti, in pijani gospodar ga mahne z bičem čez pleča. »Hvala lepa!« pravi hlapec, ki je poznal navado gospodarjevo. Hitro nastavi roko, da dobi od njega napitnine za vdarec.

Opotekajoč se pride Ponkrašak v hišo. Naproti mu priskaklja njegova šestletna hčerka Micika. Bila je njegovo največje veselje, naj si je prišel tudi pijan domu. Tega otroka še je lahko imenoval svojo srečo, zakaj vkljub vsemu blagostanju in bogastvu drugega ni imel.

In vendar še je imel nekaj — toda ni hotel spoznati, da je njegova pridna žena tudi sreča. Zato se je je izogibal. Ni hotel slišati njenega pozdrava, ker

je bilo skrito v njem rahlo očitaje. »Boštjan«, je rekla navadno, kadar je prišel domu od sodišča, »vidim, da si zopet začel tožbo«.

Tudi zdaj mu očita to — in on postane nemiren. To ji je bilo znamenje, da se bo dalo nocoj govoriti z njim. Kadar je bil trezen, ni smela črhiniti besedice. Kadar je bil pa tako pijan, da je izgovarjal samo še nerazumljive kletvice, tedaj se tudi z njim ni dalo govoriti popolnoma nič.

Ko žena vidi, kako je nocoj z njim, reče mali Miciki: »Micika, čuješ, kako gosi gagajo na dvorišču? Lačne so, pojdi jih nahraniti!«

Hčerka smehljaje se pokima in odskoče iz sobe.

Zdaj je bila žena sama z Boštjanom. Prinese mu kavo na mizo. Kavo je namreč vedno rad pil, kadar je prišel malo vinjen domu. »Bog blagoslovi, Boštjan«, mu reče, sede k njemu in pije z njim, ker mu je bilo tako ljubo. Vedela je, kako mora ravnati, da dobi od njega odkritosrčno besedo.

»Boštjan«, prične ona, »svakinja, Zelenčeva Ana me je danes posetila s svojim malim Janezom. Te lepo pozdravlja in te iz srca prosi, da ne začenjaš proti njej tožbe in ne napraviš vdove svojega brata še nesrečnejše kakor je že. Boštjan, jaz nisem vedela ničesar o tem — in ne verujem. Če bi pa bilo tako, Boštjan, prosim te za božjo voljo —«.

»Marjeta«, nahruli bogati kmet pošteno ženo in jo divje pogleda: »ali ti je o tem pripovedovala?«

»Seveda«, odvrne resno in neustrašljivo žena Marjeta: »Seveda, in še novost, katere ne morem verjeti. Ti si hočeš prilastiti posestvo svojega rajnega brata! Ni to res, Boštjan?«

Pri tem vprašanju se posolzi Marjeta. Porogljivo se zareži Ponkrašak: »Le to hočem, kar je mojega.« Pri tem ji migne z roko rekoč: »Pusti me pri miru, Marjeta!«

Gospodinja ga rahlo prime za roko in ga nagovori: »Povej mi vendar, kakšno pravico hočeš imeti do posestva. Po pravici rečem, da mi je to uganka. Povej vendar!«

»Vidiš, žena«, odvrne Boštjan, ki ga je malo pomirila ženina krotkost, »to je tako. Bili smo pri Zelencu trije bratje, kakor veš. Lovrenc, najstarejši, je dobil posestvo in se oženil z Ano, ki ni imela ničesar —«.

»A bila je pošteno, marljivo in čednostno dekle. Ni res?«

»Misliš«, zagode Ponkrašak; »Jožef je bil drugi in jaz najmlajši brat, Jožet je ostal pri Lovrencu in mu pomagal gospodariti.«

»Moj Boštjan!« pravi ona, »ti si bil takrat priden mladenič in marljiv, kaj bi tajila? Še zdaj se ne kesam, da sem te vzela. Moji stariši, Bog jim daj dobro, so te imeli radi in so me dali, svojega edinega otroka, tebi, tretjemu Zelenčevemu sinu, za ženo. Tako si postal bogat kmet. Mislim, da imaš vsega dovolj in da se ti ni treba tožariti za Zelenčevo posestvo.«

Marjeta ga na to proseče pogleda, prijemši ga za roko.

Boštjan pa ji roko odtegne in zavpije: »Da, tako je bilo. Naš oče — mati je umrla že davno poprej, poznal je nisem — naš oče pa, ki ni mogel trpeti, da se je Lovrenc oženil, je sporočil posestvo drugemu sinu, če bi prvi umrl. Lovrenc res umre kmalu za očetom in za njim še drugi sin Jožef. Pravi dedič sem zato zdaj le jaz — pa je mir besedi.«

»In najina svakinja Ana z Janezkom?« zaihti Marjeta.

»Ni nič prinesla«, zagode mož diyje, »in tudi naj ničesar ne odnese.«

»To je strašno!« zvije Marjeta roke in privede Miciko, ki je bila zopet priskakljala v sobo, k neusmiljenemu očetu: »Pridi, Micika, in prosi očeta za pridenega Zelenčevega Janezka.«

»Zakaj, mama?« vpraša otrok. »Da ne bode Janezek ubog«, odvrne mati.

»Ali lahko oče stori, da ne bo ubog?« vpraša naglo Micika. »Gotovo«, odgovori mati.

»O potem pa hočem prositi, prav lepo prositi!« zakliče čedno dekletce in vzdigne ročici. Potem vzame iz žepa mali molitvenik in ga pokaže očetu, ki se je, dasiravno jezen, moral nasmehljati ljubi hčerki. »Glejte, ata, glejte«, pravi Micika: »To knjižico mi je podaril danes Janezek, ker že znam brati. Or pa zna že tudi pisati, tudi jaz se hočem pisati učiti. Ni res, ata, da smem učitelja prositi. Glejte, tole je napisal Janezek spredaj v knjižico:

»Moj dom, črez vse imam te rad —«

»Kako se pravi temu?« zamrmra oče, ki se mu je vest vzbudila.

»Knjižica«, reče mati otroku, pogleda pa pri tem svojega moža z ostrim pogledom, ki ga on ni mogel prenesti.

»Da, tako«, pravi smehljaje se otrok, »knjižica se imenuje to.«

»Beri še enkrat«, zapove oče Miciki, »pa si zapomni!«

Otrok se stresé, ker poznal je očetovo nevoljo. Boječe bere zopet:

»Moj dom, črez vse imam te rad!«

Boštjana je zopet zbadlo. Marjeta ga hoče pomiriti in reče resno, skoro zapovedovavno: »Boštjan, bodi miren!«

In Micika bere naprej:

»in kdor ga vzame mi, je tat.

Naj vitez ali hlapec bo —

za vislice že dober bo.«

Boštjan se prime za glavo. Občutil je mrzel pot na čelu. »V posteljo hočem«, zavpije, »v posteljo! Bolen sem!«

In kakor v obupu se opoteče v stransko sobo.

Druge poglavje.

Brezuspešno prigovarjanje.

Drugo jutro je bil Ponkrašak na vse zgodaj iz postelje. Vest mu ni dala

spati. Kes pa, ki se ga je polotil radi vrstic, ki so stale v hčerkin knjižici, je zginil kakor njegova pijanost. Nekaj zopernega mu je vendar ostalo v duši.

Jezno hodi in rentači po hiši in po hlevu. Družina mu ne more ničesar storiti po volji. A vse preneso voljno zaradi dobre gospodinje in Micike.

Veseli so, ko se Ponkrašak zadere nad hlapcem: »Vpreži kočijo!«

»Boštjan«, vpraša ga Marjeta v sobo stopivšega, »kam hočeš zopet s kočijo?«

»To te malo briga«, odgovori trmasti mož.

Marjeta ne spregovori nobene besede več in se joče. Micika stopi v sobo, prime se za materin predpasnik in vpraša ljubeznivo: »Zakaj se jočete, mama?«

Mati ne da Miciki odgovora, ampak jo pokriža in pravi: »Idi k očetu in prosi tudi njih za blagoslov.«

Nakrat je bil otrok pred očetom. Ta pa zagodrnja: »Za danes je že dobro«, in stopi k oknu, da bi pogledal po kočiji.

Dekletce mu sledi, ga skuša za roko prijeti in pravi z jokajočim glasom: »Ali ste tudi danes hudi name zaradi tistega posestva?«

»Proč!« se zadere kmet in spodi otroka, ki ga je drugače imel rad. Mati pelje Miciko seboj v stransko sobo rekoč: »Saj oče ne mislijo tako hudo.«

Potem stopi k možu in spregovori, kolikor ji je bilo možno, mirno in potrpečljivo: »Boštjan, ne godi se vse po pravici. Varuj se, da ne storiš nič hudega. Oh, kako si bil ves drugačen, ko si prišel k hiši. Bila sva eno srce in ena duša. Vse je šlo mirno in po redu od rok. Ničesar ni bilo, kar bi ne bila razodela drug drugemu, bodisi žalost ali veselje, skrbi ali srečo. Dobila sva še hčerko in zahvaljevala sva Boga. A zdaj je vse proč; kdo je kriv tega?«

»Ali sem jaz?« zarenči mož.

»Če nisi ti«, reče Marjeta v solzah, »Boštjan, potem je pa moje bogastvo krivo, ki te je zaslepilo.«

Kočija je že stala pred vratmi. Ponkrašak vzame bič, počí z njim še v sobi, da se konja zunaj kar vspeta in ju hlapec komaj obdrži.

Koj na to sede v kočijo. Marjeta se ne more vzdržati in zakliče skoz okno, čeravno hlapec sliši: »Boštjan, pelji se rajši v bolnišnico, da storiš komu kaj dobrega, kakor pa v nesrečo in greh.«

Gospodar zakolne in oddrda.

Žena se v sobi vrže na kolena, vzdihla in vije roke.

Tedaj pa pozvoni sem iz vasi k službi božji. Micika priteče iz sosedne sobe. Bila je že pozabila svojo bol, in reče materi: »Ali pojdevi v cerkev?«

»V cerkev, v cerkev, bovi molili za očeta.«

»Pa za Zelenčevo teto tudi in za Janezka, ki mi je podaril molitvenik.« Vzame knjižico in z materjo gresta v cerkev — iskat prave sreče.

Tretje poglavje.

Pravda dobljena, dobra vest izgubljena.

Po blatni cesti se pelje Boštjan na sodišče. Precej za vasjo že čaka nanj njegov odvetnik, ki je bolj ljubil denar kot pravico. Kakor se med drevesi najde marsikatero polno trnja, tako ima tudi vsak stan svoje izrodke.

Boštjan vzame odvetnika v kočijo. »Kako stoji reč, gospod doktor«, ga vpraša, »ali dobim posestvo?« S tresočim glasom izreče te besede. Zadnjikrat ga še opominja vest, da ne dela prav. Odvetnikov odgovor pa mu vest otopi. Ta mu namreč nato v pravi doktorski zgovornosti rzlaga in ga prepričuje, da mora dobiti tožbo.

Pred njima se je premikal enoprežni voz v počasnem teku. Ponkrašakov koleselj ga kmalu dojde in pusti za seboj.

»Dobro jutro«, zakliče Boštjanov odvetnik možu, ki je sedel na onem vozu. Potem pa reče Boštjanu: »Za tega bi bilo boljše, da ostanete doma.«

»Zakaj?« vpraša Boštjan, kateremu skoro vzame besedo neljuba slutnja. Da jo prežene, vdari z bičem konje, da so kar podvojili hitrost.

»Ta je«, reče odvetnik, »Zelenčevkin zagovornik, pa brez dokazov. Midva pa, prijatelj Ponkrašak, imava v rokah sodniško listino, na kateri je podpisan vaš oče. Tu stoji črno na belem: Brat po-

deduje po bratu. Vaša svakinja ima le pismo od svojega rajnega moža, v kateri jo on postavi za dedinjo Zelenčevega posestva. To ne velja nič, sodnijski dokaz pa vse. Ali je po vesti prav ali ne, se ne vpraša. Zakaj pa pravijo: Največja pravica je največja krivica. Peljiva se hitro, da se še pokrepčava pred obravnavo s kupico vina »

Res sta bila kmalu pri pijači; časa sta imela dovolj, ker sta se pripeljala prezgodaj.

Slednjič se obravnava prične, ki se je izvršila, kakor je zagovornik že naprej bil rekel. Saj se je opirala le na sodnijsko listino, ne pa na vest, ki je govorila ravno nasprotno.

Po obravnavi gre Ponkrašak v najimenitnejšo gostilno, pije in vpije tako, da se je zgražal vsak gost. »Tukaj imam Zelenčevino v žepu«, se tolče po telovniku. Odvetnik sam se ga je sramoval in zato kmalu odšel.

Mimo gostilne se tedaj pripelje počasi star mož — Zelenčev zidar Miha. Ta ni jedel, ne pil, ampak nahranil samo svoje kljuse. Tako potrj je bil radi obravnave, po kateri se je vzelo njegovi gospodinjji posestvo.

Iz gostilne začuje pijanega Ponkrašaka. Že hoče zakleti skoz okno v gostilno, toda pred oči mu stopi podoba Ponkrašakove žene. »Boštjan je bil včasih pošten, zdaj ga je pa bogastvo zmotilo. Zadnje hočem poskusiti«, misli zidar sam pri sebi. Tresoč se po vsem telesu, gre v gostilnico in se zadere na ves glas sredi sobe: »Kje je Boštjan?«

»Tukaj«, zamrmra za prvo mizo Ponkrašak. »Pridi sem, Miha, da ti dam eno!« Zgrabi kupico in zažene jo proti Mihi, da se razleti na sto koscev.

Stari zidar se premaga, sklene roki in prosi: »Boštjan, pet let si bil star, ko sem prišel služiti k tvojemu očetu. Priden deček si bil. Mnogo sem premogel pri tebi in rad si me slušal. In ko je prišlo do tega, da bi se preskrbel, sem rekel bogati dedinji Ponkrašakovi: »Marjeta, vzemi fanta. On je pošten. Zagotavljam te; kar je posebnega, da ti bo dopadel, je to, da je delaven in marljiv. In Marjeta te je vzela na mojo besedo. Boštjan, ne imej me za lažnjivca

in malopridneža, ki je spravil Marjeto ob srečo. Poznam Marjeto, kako je dobra. Ona obupa, če zve, kaj si napravil. Še lahko popraviš, pozneje bo prepozno; po tem potu se pogubiš na duši in telesu.«

Ponkrašak ga za hip posluša. Potem se pa skloni na mizo, kakor bi spal.

Miha ga strese za celo telo in zakriči z glasom sodne trobente: »Boštjan, Ponkrašak, vrni svoji svakinji posestvo!«

Kmet spači obraz in se zakrohoče: »Kaj hočeš?«

»Od tebe ukradeno posestvo«, vpije Miha.

»Prokleta dekle!« besni Boštjan. V tem trenutku je videl pijanec, skoro kakor v resnici, otroka pred seboj, kako bere iz knjižice tiste vrstice.

»Posestvo«, zavpije Miha tretjič in pade pred njim na kolena.

»Tu imaš«, se zaroga Boštjan in vrže ubogemu Mihi prepis sodnijske listine v obraz in ponovi z nezapopadljivo surovostjo, v katero ga je spravila, lakomrost, skopost in popivanje: »Tukaj imaš!«

Miha ne spregovori nobene besede več, vstane, pobere papir, ga spravi in zapusti gostilnico.

Med podboji pa še enkrat postane, se obrne in zakliče:

»Le deri v pogubo, Ponkrašak, tretji med svojima črnima. Nad svetno razsodbo stoji božja. Ta bo, kakor gotovo obstoja večno povračilo, morebiti že v kratkem odločila, ali je ime Boštjan Ponkrašak zapisano sreči ali nesreči.«

Miha odide. Nepopisno je trpel. Krivica, ki se je zgodila njegovi gospodinjji, mu je šla tako k srcu, da se ni mogel zdržati solz -- še le v bližini doma postane mirnejši.

Boštjan je spal za mizo nekaj ur. Potem pa zavpije: »Vprežite Ponkrašaku, vprežite!«

Predno se odpelje, še vrže hlapcu ošabno tri krone, ubogemu beraču, ki ga je poprosil milodara, pa da z bičem po hrbtu. Preklinjajoč Boga in svet napodi konja po cesti in se odpelje v črno noč.

Četrto poglavje.

Zasluzena nesreča.

Drugi dan so pri Ponkrašaku hlapci in dekle postajali in šepetali med seboj. Ta je rekel: »To je kazen!« Drugi: »To se je moralo zgoditi!« Nihče pa ni kazal sočutja in usmiljenja.

Micika se je jokala za pečjo, tresoč se po vsem telesu. Mati Marjeta je sama imela oči polne solz in je tolažila hčerko: »Le moli, ljubi otrok, potem se zopet vse prav izide.« Vzame Janezkovo knjižico in bere zase lepe besede o božji milosti in usmiljenosti, če se grešni človek k Bogu obrne.

Na dvoru je ležala pol zdrobljena kočija brez koles. V hlevu se pogovarja živinozdravnik s hlapcem radi ranjenih konj. Tam v stranski sobici, ki je zdaj postala bolniška soba, si prizadeva zdravnik s svojim pomočnikom, da obveže Ponkrašaku z mrzlimi obkladki njegove rane.

Boštjan se je bil sinoči namreč ponесrečil, ko se je vozil domu. Saj je bil nenavadno pijan, zraven pa se mu je še zdaj zbudila vest, da je napravil nekaj nezaslišanega. Slikal si je v svoji oholosti in ošabnosti, kako je mogočen in bogat, za celi svet se mu ni treba zmeniti — to vse ga je tako zmešalo, da je brez pomisleka spustil konjema vajeti in jih tepel. Tekli so, da je voz kar odskakoval. Na mestu, kjer je prehitel pred poldnem Zelenčevega odvetnika, se mu konja popolnoma splašita. Hitro potegne za vajeti, a tako, da konja skočita v stran, se prevržeta s ceste v jarek in potegneta za seboj kočijo. Pod njeno težo bi Boštjan ne bil ušel smrti, da ni prišla pomoč še o pravem času.

Ura preteče. Nezavesten leži Boštjan pod kočijo, zapuščen od vseh. Da je zdaj končal, kako strašno bi se bil zbudil na onem svetu!

Pa tudi tu se je pokazalo božje usmiljenje: »Bog noče smrti grešnika, ampak, da se spreobrne in poboljša.«

V polmraku se pripelje mimo poštni sel iz bližnje vasi. Koj vidi nesrečo in spozna Ponkrašaka po njegovih konjih, ki sta stala poškodovana zraven kočije.

A poštni sel pelje s svojima belcema mimo in ne ustavi. Ali noče pomagati? Neusmiljeni mož!

Ima svoj vzrok! In ako ni boljši od Boštjana, tedaj seveda noče pomagati.

Bilo je pred nekaj meseci. Lila je silna ploha. Dvanajstletni sin poštnega sela gre tedaj mimo Ponkrašaka in hoče vedriti. Okoli njega se zbere perutnina in gosi gagajo v enomer. Boštjan je ležal v sobi pri oknu, ob katerega so padale težke kaplje, pomešane s točo. Gosi so pa gagale naprej.

Kmet vstane in odpre perutnini vežo. Dečka pa vrže čez stopnice in vpije nad njim: »Proč, ti potepuh leni; se ti je pozelelo po mastnih goseh. Če se ne pobereš, naščujem psa v tebe.« Deček se zelo prestraši in zbeži izpod kapa na ploho.

Poštni sel se zdaj spomni, kako je pripovedoval njegov sin ta dogodek doma. Zato se hoče zdaj nad Ponkrašakom zmaščevati.

Vendar vstavi kmalu konja in zamrmra: »Naj bo! Pomagati mu hočem zavoljo njegove blage žene.« Spomni se namreč, kaj je njegov sinček o tisti plohi naprej pravil: »Komaj se oddaljim kakih dvajset korakov od Ponkrašaka — in res bi ne bil mogel drugih dvajset korakov naprej, ker bil sem utrujen radi slabega pota in dežja — kar prihiti hlapec za menoj in reče: Gospodinja pravi, da se vrneš. Pojdi z menoj za hišo v hlev. Gospodar te ne sme videti, dasi ravno se že najbrž kesa svojega čina, kakor misli njegova žena. — Ta je med tem zakurila peč v družinski sobi. Sleče mi suknjo in jo da sušit. Obleče mi staro hlapčevo suknjo, prinese mi tople juhe, povrh pa mi podari dve kroni. Ko je bila obleka suha in je solnce zopet zasijalo, odidem.«

To dečkovo pripovedovanje je privledlo sela do tega, da je zdaj ustavil.

Z velikim trudom spravi Boštjana izpod kočije, naloži ga na rame, ga spravi na voz in ga pripelje srečno na njegov dom. Hlapci pa spravijo konje in zdrobljeno kočijo domu.

»Boštjan bo okreval«, tolaži zdravnik žalostno ženo. »Vendar bo preteklo nekaj časa, da popolno ozdravi.«

»Gotovo k njegovi dušni sreči; zakaj večkrat je telesna nesreča duši v korist«, reče v božjo voljo vdana Marjeta in streže svojemu možu z neutrudljivo zvestobo in skrbnostjo.

Ko se bolnikovo stanje drugi dan že toliko zboljša, da so lahko upali, da okreva, sede Micika na posteljo zraven očeta in pravi: »Hočem vam brati kaj lepega, ljubi ata. Veste iz knjige, ki mi jo je podaril Zelenčev Janezek. Res, da ne vem, zakaj ga tako dolgo ni k nam. Saj mi je obljubil, da pride kmalu.«

»Bo že prišel«, pravi mati Marjeta, ki je ravno vstopila in prinesla možu juhe. Ni še vedela, da je tožba proti svakinji Ani že končana in sicer za njo tako nesrečno.

Upala je celo, da si bode Boštjan premislil. »Bo že prišel«, reče še enkrat Miciki, »in njegova mati Ana tudi pride z njim. Naznanila sem ji, kaka nesreča te je zadela, Boštjan; oh, kako ji bo težko! Ona je zelo blaga. Ni dolgo, kar je imela na sebi krilo, ki si ji ga bil podaril k njenemu ženitovanju. 'Boštjan', je rekla, 'je bil takrat tako dobra duša. Tudi zdaj mi ne bo hudega, ampak le dobro storil'. Ne vem, ali je mislila na tožbo ali ne. Jaz nisem mislila na to. Tako hudoben ni moj mož. Rekla sem ji: Svakinja, to je samo obrekovanje hudobnih ljudi. Če pride, ji lahko to poveš sam.«

Ponkrašak obledi. Silno ga je mučilo, da Marjeta ne ve, kako se je stvar izišla. Kaj poreče, kadar izve.

Micika lista nato po knjižici in začne brati. Nesrečni oče pa se dela, kakor bi ga zazibal otrok s svojim branjem v prijetno spanje.

(Dalje prihodnjič.)

Podrezane hlače.

Poslušajte, povem vam kratko, šaljivo zgodbico, ki pa ima prav zdravilno jederce v sebi. Bil je učen profesor, ki je vsako četrtletje pri svojih knjigah strgal ene hlače. Ob Božiču mu je kupila žena nove, silno lepe in močne hlače. Da, tako močne so bile, da je trgovec sam prisegel, češ, niti brusni kamen jih ne pregloje v osmih dneh.

Dobri mož je tega velikodušnega darila bil zelo vesel, bil je globoko ginen. Toda oh, ko skoči drugi dan v nove hlače, zapazi, da je storil krojač čez potrebo, hlače so za cel peden predolge. Gospod profesor gre tedaj k ženi ter jo prav ljubeznivo prosi, naj mu jih za en peden odreže, pa zopet zarobi. Toda milostljiva gospa nima časa, se ukvarjati s hlačami. Ima preveč drugega opravila in zapovedila po kuhinji in po sobah. Torej gre ubogi, učen gospod profesor k hčerki, jo imenuje ljubčeka, milčeka, srčeka svojega ter ji med vročimi poljubi razkrije svojo nadlogo s predolgimi hlačami.

K nesreči pa se iskreno ljubljena gospica ravno spravlja in lišpa za sprehod in tako je očetova prošnja zamán.

Učeni profesor tedaj potrka na vrata svoje svakinje, ki je pri njem stanovala, ter jo poprosi za to malo uslugo. In res, ona bi mu od srca rada postregla, pa danes jo glava boli in ne more vzeti igle v roke.

Sedaj pa ubogemu profesorju počiva vreča potrpežljivosti. Nevoljen čez žensko nepotrežljivost, zaloputne z vratmi, da se stresejo vsi zapahi, vrže hlače na posteljo, gre v svojo pisarno, se vsede k mizi ter se jezen zakoplje v svoje knjige.

Med tem pa si gospa soproga premisli, gre v spalnico, hitro popravi hlače in odide. Pa tudi hčerka se kesa, da je razžalila dobrega očeta, hoče svoj pogrešek poravnati ter očeta iznenaditi, gre torej po prstih v spalnico, odreže hlače, jih zarobi, potem pa teče veselo na sprehod z zavestjo, da je nekaj dobrega storila. Slednjič še pride svakinja s škarjami k dolгим hlačam ter stori istotako kakor oni dve, tudi njo je namreč zgrivalo, da ni vstregla dobremu svaku.

To pa je bilo predolgim hlačam vendar preveč, segle so gospodu profesorju zdaj samo do kolen!

Ženska trma je bila kriva, da so bile sedaj hlače pokvarjene. Profesor pa se je jezil.

Sreča, da se je dobrodušni profesor samo ježno vsedel k svojim knjigam, drugi možje pa zaradi neljubeznivosti svojih žen in hčer grejo hladit jeze vkrčmo, zvečer pa je potem doma prava komedija.

Kaj je novega po svetu?

Veliki politični proces pred dunajsko sodnijo med hrvaškimi poslanci pa zgodovinarjem Friedjungom in urednikom »Reichspost« in »Neue Fr. Presse« se je končal častno za Hrvate. Hoteli so jih obdolžiti veleizdajstva, pa se je pokazalo, da so vsa tista pisma, na katera se je opiralo sumničenje, ponarejena. Ponaredili so jih Madžari, da bi spravili Hrvate ob dobro ime. Ker je bila tožiteljem čast rešena, so odstopili od tožbe in sodišče je obtožence oprostilo. — Na božični praznik se je dopoldne zgodila strašna nesreča na železnični progi Dunaj—Praga pri postaji Uhersko. Od Pardubic je privozil brzovlak ter se z vso silo zagnal v tovorni vlak, ki je stal na isti progi. Lokomotivi sta se kakor zajedli ena v drugo, vozovi so skočili kvišku in se zdrobili kakor papirnate škatlje. V strašnih razvalinah je našlo smrt 16 ljudi, 28 jih je bilo težko ranjenih. Nesrečo je zakrivil uradnik Zeis, ki je dal znamenje »prosto«, pa je pozabil, da na tistem tiru stoji tovorni vlak. — Velike povodnji so imeli o Božiču na Španskem in Portugalskem;

mesto Oporto je voda celo preplavila, razdrla mnogo hiš in uničila trgovske zaloge. Utonilo je 500 ljudi, škode je nad 40 milijonov frankov. Na Španskem je voda podrla 21 vasi. — Na Francoskem so pa bili hudi viharji. — Štajerski deželni zbor, ki zboruje od 28. dec. l. l., je zvišal doklade na pivo, 2 v. od litra na 4 v. Dežela potrebuje denar in nekje se mora vzeti. Hoteli so zvišati doklade k zemljiškim, hišnim in obrtnim davkom, ki sreči so to preprečili kmečki zastopniki. Po mestih so ob nedeljah in delavnikih gostilne polne pivcev, ti pač lažje plačujejo davek kakor ubogi posestniki in obrtniki, ki si včasih še soli ne morejo kupiti. — Tržaški škof dr. Fr. Nagl je prestavljen na Dunaj za pomožnega škofa kardinala Gruschi, ki je star že čez 90 let. — V Rablju na Koroškem se je 8. januarja zgodila strašna nesreča. Cela bolnišnica se je pogreznila v zemljo. Zdravnik dr. Vesely s celo rodbino, dvema deklama, strežniki in strežnice, skupaj sedem oseb je našlo pri tem smrt.

Orli.

Novi Orel se je ustanovil v Petrovčah pri Žalcu. Pristopilo je takoj iz početka 25 udov.

Orel na Gomilskem. Dovolite g. urednik, majhen prostorček gomilskemu Orlom. Mi napredujemo, naš odsek ne spi ampak bedi, in ravno radi našega napredka se jeze na nas tukajšnji liberalčki — duševni reveži, ki nam v največjem strahu stavijo razne ovire, da bi nas zatrli. Mi jim pustimo to veselje. Na vse napade, osobito priimke, s katerimi nas pitajo nasprotniki, je najboljši odgovor ta, da naš odsek od dne do dne procvita in narašča. Tako delamo in bomo delali. Skrbeli bomo,

da se bode na vsak sličen napad odgovorilo z novim uspehom. Ničesar se ne bojimo. Zavedamo se, da je naša stvar poštena in koristna; med tem pa pomilujemo one, ki se dajo voditi od ničvrednih, duševno tako globoko padlih ljudi — ter s čukanjem izzivajo naše »Orle«. Takšnim bi mi nasvetovali, naj se spametujejo — kajti stari so dovolj — ter naj začnejo v resnici delati, sebi v čast, a narodu v korist. Toliko danes našim nasprotnikom. Mi bratje »Orli« pa se držimo neustrašeno načel in vzorov orlovske organizacije. S tem geslom gremo naprej v bodočnost na novo delo. Na zdar!

Dekliški vrtec.

Za dekleta. Iz peresa priprostega kmečkega dekleta smo sprejeli naslednje priproste, pa jedrnate in zdrave misli:

Čas beži, mladostna leta nam hitro poteko, kmalu nastopi za nas druga doba, ki pa je največ odvisna od naše mladosti. Sedaj sejemo semena, da enkrat žanjemo sad. In zakaj? Ker dekle, ki je pošteno preživelo mladostna leta, bo tudi, ako jo Bog pokliče v zakonski stan, vzgledna in posnemanja vredna žena. Ako nam je Bog odmenil zakonski stan, nam ne bo ušel, treba je le, da smo sedaj vzornega življenja, da lahko osrečimo družino, v katero nas enkrat pokliče Bog. Koliko žrtev je zavoljo lahkomišljeno preživljene mladosti, kdo jih naj prešteje, saj jih vidite po vseh krajih!

Za vzgled nam naj bo Emika, ki se je pred štirimi leti poročila. To je bilo dekle, da Bog ne daj veliko takih. Kriva pa je bila nekaj tudi njena kratkovidna mati, ki jo je odvrčala od dela, dajala skrivaj posebne jedi in ji vse dopuščala. Ko so se ostali člani družine materi zoper to pritoževali, je rekla: »Kdo jo bo pa pogledal, ako bo preslabo izgledala, tako se pa vse puli za njo! In jaz dostikrat pridem do vina, ki ga fantje kupujejo Emiki«. Mati jo je vodila po gostilnah, pošiljala na plesišča, toda ni bilo kmalu človeka, ki bi si jo bil resno za družico izbral, ker je o njej šel slab glas. Ponašali sta se mati in hči z veliko doto, drugih potrebnih lastnosti za dobro gospodinjko pa ni bilo. Leta so potekala in priprava na tako važen in težaven stan je bila slaba. Poročila se je naposled z nekim vdovcem, ki je zanemarjal božje in cerkvene zapovedi. Ko so obhajali ženitovanje, je že govorila mati proti ljudem: »Oh, kako je škoda tako lepega dekleta, kakor je naša! A ona ga je vzela le zaradi posestva«. Kakšna je bila kot samica, takšna kot žena, hodi po gostilnah, ima do drugih večjo ljubezen nego do svojega moža, o katerem pravi, da kar sta poročena, ga

s prijaznim očesom ne pogleda. In tudi ne živita skupaj, pač pa se tožita venomer in pri sodnji razkrivata svoje slabo življenje. Bog nas obvaruj veliko takih zakonov!

In po lahkomišljeno preživljeni mladosti seveda ne more biti srečen zakon.

Dekle, ki hoče biti enkrat prava gospodinja, mora biti vajena delu. Pregovor pravi: »žena pri hiši tri vogle podpira«, a to je le, ako zna prav gospodinjiti. Kaka reva je potem, če ji primanjkuje potrebne splošne izobrazbe. Zato pa prosimo svoje matere, da nas o vsem natanko pouče in varujejo takega življenja, kakor je bilo Emikino. Skrbimo, da ne bomo slabše, nego še boljše vzgojiteljice, vzorne in rodoljubne; vzor nam naj bodo poljske žene, ki so eden najmočnejših stebrov narodnega obstanka poljskega naroda v težki borbi proti surovim tlačiteljem.

Znamenje pridne gospodinjke. Prileten izkušen mož nam je pripovedoval to-le: »Moj rajni oče so mi večkrat rekli: Janez, če se kdaj misliš ženiti in si boš iskal nevesto, pazi posebno na to, kako govori o svojih stariših in se obnaša do njih. Varuj se dekleta, ki raznaša svoje stariše, o njih nespoštljivo govori, jim kljubuje, kot žena tudi tebe ne bo spoštovala«. — Zapomnil sem si to. Ko sem se ženil, sem se ravnal po nauku rajnega očeta. Moje oko je padlo na mojo sedanjo ženo in videl sem, da je lepo spoštovala svoje stariše in spoštljivo o njih govorila. Sklenil sem: to bo moja žena! Vzela sva se in bila sva srečna v zakonu«. Pri tem je pokazal na svojo priletno ženo in v očeh se mu je zalesketala solza.

Mladeniči in dekleta, ki morda kmalu postanete ženini in neveste, vtisnite si v srce ta nauk.

Društveni glasnik.

Zveza slovenskih deklet na Štajerskem se ustanovi v četrtek, dne 27. januarija. Ustanovno zborovanje se bo vršilo tega dne pri Sv. Petru na Medvedovem selu ob pol 10. uri predpoldne v prostorih župnišča. Udeležijo se ga v najobilnejšem številu odposlanke dekliških zvez v šmarskem in rogaškem okraju in sicer od Sv. Križa tik Slatine, od Sv. Eme, iz Zibike, iz Šmarja, iz Slivnice in Sladke gore, ki nimajo daleč na kraj zborovanja. Dekliške zveze po drugod pa naj vse pošljejo pismeno svoje pozdrave, želje in nasvete na dekliško zvezo pri Sv. Petru na Medvedovem selu, pošta Pristava. **Zveza slovenskih deklet na Štajerskem** dobi »Zveza slovenskih mladeničev« krepko vrstnico in tekmovalko v rodoljubnem delovanju. O potrebi ožje organizacije naše ženske mladine nam ni treba izgubljati besed. Kdor opazuje strastno delovanje vseh Nemcev za ponemčenje Slovencev ob meji, po naših mestih in trgih, kdor vidi, kako mnoge družine propadajo, ker matere malo plemenite ne znajo odgojevati otrok, kdor pazno zasleduje, kako se nam leto za letom na stotine in tisoče naših deklet pomoži s tujci in se vse potuji, ker jim manjka narodne zavednosti in slovenskega rodoljuba, kdor ve, koliko jih izgine zlasti na tujem v propad najgrših pregreh, kdor uvaža, kako propadajo mnoga gospodarstva, ker gospodinje ne znajo podpirati treh oglov pri hiši, ta ne bo dvomov in pomislekov stresal okrog sebe, temveč bo navdušeno pozdravil novo organizacijo, ki se bo trudila vsestranski, da ohrani naše mladenke vzorno verne in jih napolni s plamtečo ljubeznijo do slov. naroda in njega teptane domovine ter jih s primerno izobrazbo usposobi, da bodo našemu narodu v verskem, narodnem in gospodarskem, v obrambnem, političnem in vzgojnem oziru to, kar so poljskemu narodu vzorne poljske mladenke in žene. Trdno se zato nadejamo, da stopijo na stran naših organiziranih kmečkih mladenk tudi izobražene Slovenke, zlasti naše somišljenice med učiteljstvom. Vsakdo, ki se zaveda, kako velikanskega pomena je za narodovo moč, za duševno in telesno čilost njegovo, za njegov obstanek in napredek plemenito, rodoljubno, verno in požrtvovalno ženstvo, bo novi organizaciji iz srca želel najkрасnejšega procvita in najsijajnejših uspehov, kakor jih posebno želi iz vsega srca — »Naš Dom«.

Dekliška družba pri Sv. Juriju na Ščavnici. Na praznik Marijinega čistega spočetja dne 8. decembra je bilo 240 deklet slovesno sprejetih v novo kanonično ustanovljeno Marijino družbo.

Drage mladenke, družbenice Marijine! zdaj pa Vas vse pozivljam, pristopite tudi k »dekliški zvezi«, pri kateri smo ravno zdaj s pomočjo naših skrbnih voditeljev, dušnih pastirjev čč. gg. kapl. Lovreca in Rateja začele delovati z vso vnemo za naš narodni

napredek; sprejmite poleg družbene svetinje tudi znak ljubezni do rodne zemlje, da, kakor si bomo pri družbenih naukih (pri katerih upam, da ne bode nobene manjkalo), blažile srca in se utrjevale v ljubezni do naše najboljše matere Marije, ravno tako se bomo pri dekliških zborovanjih v nemalo v ljubezni do nam najdražjih svetinj, vere in narodnosti! Vojskujte se z nami vred na bojnem polju drage nam domovine slovenske. Pridite rade vse prostovoljno, brez vsakega izgovaranja k zborovanju, katero priredi zveza vsak mesec enkrat, saj si smo in tudi moramo biti kakor sestre med seboj. Delajmo v novem letu tako, da nam bode prineslo res boljše bodočnost v gmotnem, kakor tudi v duševnem oziru. In s tem upanjem v srcu Vas vse sestre po Mariji iskreno pozdravlja
Slavka.

Hoče pri Mariboru. Ustanovitev »Mladiške zveze«, združena s petjem in igro »Božični večer«, se je dne 2. januarija kaj krasno obnesla. Nabito polna je bila dvorana »Bralnega društva« pri g. J. Rojku. Po priskrbenem pozdravu predsednika, č. g. dekana Grušovnika, je tajnik S. K. S. Z. g. Šut ognjevit in prepričevalno govoril o namenu in potrebi »Mlad. zveze«. Krasne nauke z ozirom na gospodarstvo in narodnost je nato podal navdušeni narodni mladenič Kolman iz Slivnice. V odbor »Mlad. zveze« za hočko župnijo so bili izvoljeni sledeči mladeniči: Gselman Jožef, Lebe Franc iz Bohove, Babič Mihael iz Šmiklavža, Pivec Jožef iz Zerkovec, Fric I. iz Pivole, Kolar Jakob iz Zgornje Hoče in Visočnik Janez iz Pohorja. Da so hočki slovenski mladeniči zmogni in marljivi, je pokazala igra »Božični večer«, ki se je igrala nepričakovano lepo. Čast in slava hočkim mladeničem! Krasno petje so nam oskrbeli pevci S. K. S. Z. iz Maribora. Hvala jim za prijetne ure! Pridite še večkrat k nam! Hočki mladeniči, vi pa naprej za vero in narod po poti poštenosti in značajnosti! Zmaga bo vaša!

Pri Sv. Križu tik Slatine se je v bralnem društvu dne 9. prosinca ustanovila »Mladiška zveza«, ki šteje nad 30 vrlih udov. Za voditelja je bil izvoljen trgovski pomočnik Vinko Lorber, za namestnika Jernej Koražija, tajnika Franc Škorjanec, blagajnika Janez Zobec, knjižničarja Franc Vevcar. Odborniki so: Andrej Drogenik iz Gaberc, Mih. Plevčak iz Irja, Franc Lavrenčič iz Tokačeva, Peter Lovrenčak iz Jurga in Anton Prah iz Brestovca. Božji blagoslov vodi novo »Mladiško zvezo« blizu svetovno znane Slatine!

Socijalno-podučni tečaj v Pliberku na Koroškem se je vršil od 27. do 29. decembra. Vdeležba je bila brez vsake agitacije nepričakovano dobra, že prvi dan 51—58 mladeničev. Lepi nauki, ki so jih vdeleženci slišali te dni, bodo gotovo obrodili dober sad.

Dekliška zveza pri Sv. Ani na Krembergu. Dne 28. nov. je imela zveza svoj poučni shod in občni zbor. Po prisrčnem pozdravu voditeljice se je podalo poročilo o delovanju zveze, ki je priredila v preteklem letu 9 poučnih shodov. S 7 govori so nas podučevali vlč. g. duh. vod., 14 govorov različne vsebine smo pa slišale od naših mladenk. V odbor so se izvolile: M. Bernhard, voditeljica, M. Poševa, namestnica, J. Wela, tajnica in F. Rokavec blagajničarka. Zveza šteje okrog 50 članic. Naročenih ima 5 iztisov Našega Doma in 1 iztis Bogoljuba. Na zadnjem shodu je govorila M. Poševa o ulogi, ki jo igra žena v družbi in pri vzgoji otrok ter o njenem vplivu v družini. M. Rokavec pa: Le pri Bogu iščimo uthe v hudih urah poskušnje. Vlč. g. d. vod. so navajali sredstva, da se zna človek ob gotovem času tudi premagovati, zatajevati; kar je edini pogoj za srečno in zadovoljno življenje. M. Breznik: Pravo krščansko življenje ni tako dolgočasno in čmerno, kot se mnogim dozdeva. R. Černčec je deklamiral: V gozdu. — V tretje leto stopa naša dekliška zveza. Kakor dosedaj, tako nas bodo tudi v prihodnje napadali nasprotniki, blatili nas in naše ideje in smešili naše navdušenje. Ne strahimo se tega, ker nas bodri zavest, da delamo le samo to in hočemo samo to, kar je naše in nam sveto. Jasno je naše stališče, jasni naši nazori. Vse naše stremljenje gre le za tem, da delamo v dosego splošne prosvete naše.

Iz Keblja na Pohorju se nam poroča: Dolgo časa že niste sprejeli nobenega dopisa od nas in gotovo si že mislite da smo zaspali v narodnem oziru sedaj na zimo z naravo vred. Žalibog v tem oziru pri nas ne spimo samo sedaj, ampak vedno. Nekateri so že probujeni, pa večina je le zaspala in brezbrizna

za narodno stvar. Posebno med tukajšnjo mladino je malo tiste navdušenosti za izobrazbo kakor pa po drugod. Kako prijetni so glasovi poročil od raznih krajev naše mile slovenske domovine o raznih shodih, o društvenih prireditvah, o predavanjih in sploh o mladinskem gibanju. Le tukaj med nami ni o tem nič slišati. Kakor žarki vzhajajočega solnca razsvetljijo najprej kraje po naših visokih planinah, tako bi morali tudi žarki narodne probujenosti zasvetiti prvo nam. Pa žalibog, da je v tem ravno nasprotno. Vkljub toliki zaspanosti se še vendar nahajajo pri nas nekateri, ki se na vso moč upirajo nasprotnim listom in njihovim pristašem, toda manjka nam še organizacije, kajti le »združeni zmagamo, posamezni propademo«. Skrbite, dragi mladeniči in moške, pa tudi dekleta, da ne bo to novo leto, katero smo pred kratkim časom z božjo pomočjo začeli, novo samo v pratiki, ampak da bo novo tudi za nas v narodnem oziru. Dal Bog, da bi tudi pri nas kmalu zasijal žarek probujenosti in narodne zavednosti in tako razsvetil sedanjo zaspanost in temo. Skrbite vsaj Vi, ki ste že nekoliko probujeni, da se tudi pri nas kolikor mogoče razširijo v krščanskem duhu pisani časniki kakor sta »Slov. Gospodar« in »Naš Dom«. Posebno pa »Naš Dom«, ki se je z novim letom popolnoma prelevil in preuredil, naj si naroči vsak pošten mladenič in krščansko deklet. Prepričan sem, da za denar, ki ga izda za tako izvrsten list kakor je »Naš Dom«, ne bo nikomur žal. Veselo in srečno novo leto želi vsem, ki to berejo

Mladenič iz zelenega Pohorja.

Opomba uredništva. Upamo da bomo kmalu mogli poročati o kaki zvezi Vaših vrlih mladeničev in deklet.

Govorniške vaje.

Ostani doma!

Dragi mladeniči!

Ako dandanes premišljujemo položaj kmečkega stanu, tedaj vidimo celo vrsto ovir njegovega resničnega napredka. Naša zemlja je sicer rodovitna, torej kaj ugodna za poljedelstvo, toda za umno obdelovanje nam vsako leto primanjkuje več delavcev. Naši mladeniči, naši moške zapuščajo dom in hodijo v tujino, da si tam čez leto kaj zaslužijo. Doma pa manjka delavcev in posestva se drugo za drugim zanemarjajo. To je velika hiba v našem kmečkem življenju: izseljevanje na tuje, in škoda je nepopisana, ki prihaja iz tega izseljevanja.

1. Pred vsem v verskem oziru. Naši ljudje ne razumejo tujega jezika, torej celo poletje niti ene pridige ne slišijo. Ker pridig ne razumejo, se jih tudi ne udeležujejo in kmalu začnejo opuščati tudi sv. mašo. Sv. zakramentov pa na tujem itak ne prejemajo. Tako postanejo kmalu v verskem oziru mlačni in sča-

soma popolnoma neverni. In ko se povrnejo domov, pa s slabim svojim vzgledom žalostno vplivajo na domačijo.

2. Druga škoda obstoji v tem, da se naši ljudje odvadijo kmečkemu delu in umnemu gospodarjenju. Kolikrat se zgodi, da pride naš človek iz tujine domov, proda kar ima, ker ga kmečko delo ne veseli, pa gre s trebuhom za kruhom revščine prodajat na tuje, dokler ga ne dobi domača občina na vrat.

3. Kako lahko naši delavci v tujini zaje-dejo v slabe družbe, zlasti v družbo socialnih demokratov! Znano je splošno, da so slovenski delavci v tujini po veliki večini socialni demokratje. Tako niso izgubljeni samo za cerkev, temveč tudi za slovenski narod. Drugih narodov socialni demokratje se zavzemajo za svoj narod, naši slov. socialni-demokratje pa so sami nemškutarji, ki vedno potegnejo z našimi narodnimi sovražniki. Koliko škodo nam torej v narodnem oziru povzroča izseljevanje!

In med našimi izseljenci so po ogromni večini mladeniči, koliko se nam jih tem potom pokvari!

Naša domovina še ni prenapolnjena z ljudmi, še jih lahko mnogo več preredi. Samo enega je treba: povzdigniti moramo naše kmetijstvo, našo živinorejo, našo vinorejo in sadjarstvo, da se dohodki pomnožijo, da bomo na posestvih lažje shajali. Več zanimanja je treba vsepovsod vzbuditi za kmečki stan in izobrazbo gospodarsko moramo na vseh krajih pospeševati. Potem se bodo naši dohodki podvojili, shajalo se bo lažje in to bo vzrok, da ljudje ne bodo več tako silili na tuje. Vendar pa se ta preobrat še ne bo izvršil v nekaj letih.

Treba še na drug način poskusiti, da nam ne bo izseljevanje preveč pokvarilo ljudi. Po zimi so naši delavci doma. Ob tej priliki bi jih naj večkrat zbrala naša izobraževalna društva k poučnim shodom, kjer bi se opozarjali na velike nevarnosti tujine, da se jih obvarujejo in ostanejo verni Slovenci. Posebno jih treba opozarjati na zmernost in varčnost, da se ne uničijo s pitjem in ne napravijo vsega zaslужka. Tako bi se lahko tudi naši delavci domači in ki na tuje hodijo, združili v delavskih odsekih naših izobraževalnih društev.

Delujmo torej, kar se da, proti izseljevanju, pojasnjujemo neizmerno škodo tega izseljevanja, osnujmo še letošnjo zimo delavske odseke, kjer dobe naši delavci na kmetih potrebnega pouka. In naše delo ne bo brez sadu!

Čuvajmo svojo dekleško čast!

Predrage sestrice!

Beseda o pravem času je zlato jabelko na srebrni blazinici, tako se nekje bere v svetem pismu. To zlato jabelko naj bodo moje skromne besedice, ki Vam jih želim izpregovoriti v neki za našo srečo silno važni zadevi. Rečem zato: Čuvajmo svojo dekleško čast!

Vsakdo hoče pred svetom biti pošten, zato so ljudje silno občutljivi glede časti, glede poštenja. In prav tako. Dobro ime, pošteno srce, je neizrekljivo veliko bogastvo. Narodni pregovor pravi: Dober glas seže v deveto vas.

Če so ljudje sploh, kar se tiče časti, poštenja, tako izredno občutljivi, moramo še veliko bolj občutljive biti mi slovenske deklice. Če deklica izgubi svoje dobro ime, če izgubi svoje poštenje, je nesrečna za celo življenje, mnogokrat tudi za večnost. Zato pa tovaršice, čuvajmo svojo dekleško čast!

Nekaj zares žalostnega je to, ako dandanes opazimo toliko deklet, ki ne marajo za svoje poštenje, ki ne skrbijo za svoje dobro ime. In kako lahkomišljene, kako neumne so v tem zares mnogo deklice. Gluhe so za vse opomine skrbnih starišev, nič ne marajo za svarila svojih dušnih voditeljev, kar naprej teko v svojo pogubo. Kakor človek na lahek

način sleče svojo suknjo, tako na lahek način v svoji silni lahkomišljenosti prodajo mnoga dekleta svoje poštenje. So, ki si v ta namen izberejo pogubni ples, da izgube svoj najdražji zaklad. Drugim prav pride ponočna pot, da se udajo sovražniku svoje duše in zavrejo v blato, kar ima deklica najdražjega, svojo nedolžnost. Zopet druge nalašč odidejo v službo, in to navadno v najslabšo, da so tako oddaljene od domačih ter lahko tem lažje napravijo svoje poštenje. Res, silno velika je dekleška lahkomišljenost in grozne so njene posledice. Spoznanje vedno pride a prepozno, ko več nič ne pomaga. Zategadelj pa znova kličem: Sestrice, čuvajmo svojo dekleško čast! Čuvajmo jo kot punčico svojega očesa!

Kako lepo poje slovenska pesem:

Nedolžnost le Slovenki dá veljavo

Poštenost ji pripravi večno slavo:

Kdor pot čednosti svete zapusti,

Slovenskega imena vreden ni.

Te vrstice, naj nam bodo vodilo v nevarnosti polni naši mladosti. Zato pa svojo čast, svojo nedolžnost tudi branimo ob vsaki nevarni priliki. Ni res, da bi si deklica ne mogla ohraniti tega, kar jo tako ljubeznivo dela v božjih in človeških očeh, svoje nedolžnosti. Vse to premore deklica, ki ljubi Boga iz srca, ki je dobra hči Marijina, ki ve ceniti svojo neumrjočo dušo. Čez naše moči nas Bog ne skuša. Če pa že pride skušnjava nad nas, pa nam rad pomaga, ako se le ponižamo pred njim in ga prosimo pomoči.

Pripetijo se slučaj, v katerih pride naše poštenje, naša nedolžnost v veliko nevarnost. Pobožni deklici pa se tudi teh ni treba bati, ako ne izgubi izpred oči svojega Boga in ohrani trdno zaupanje v njegovo pomoč. Ob takih prilikah pokaže lahko deklica nadčloveško moč in posebno hrabrost, s katero obvaruje svojo dekleško čast.

Deklica, ki ljubi pristrčno ženina svoje čiste duše, lahko vsak čas poje veselega srca:

Naj bo že dan, al' temna noč,

Če pride vsa sovražna moč:

Se meni bati treba ni,

Saj Jezus nad menoj bedi.

O da bi pač vsaka izmed nas lahko pevala takó ves čas svoje mladosti! O da bi vedno cenile nad vse nedolžnost srca!

Sestrice drage! Večinoma Družbenice Marijine smo danes tu zbrane. Srca so nam vesela. Zato pa tudi v bodoče ostanimo stanovitne in ljubezni do nedolžnega življenja, da bo naše srčno veselje trajno. Zato pa ob tem pomenljivem shodu Marijinem razveselimo svojo nebeško Mater s trdnim sklepom, da bomo vsak čas najvestneje čuvale svojo dekleško čast, jo branile z vsem pogumom, rajši vse pretrpele, da, tudi umrle kakor da bi dopustile, da bi nam sovražnik vzel najdražjo svetinjo. Ako bomo deklice vedno takega mišljenja, bo z nami Bog, bo nas vesela Marija in bo na nas vsikdar ponosna mila naša slovenska domovina.

Družba sv. Mohorja v Celovcu

je malo pred božičnimi prazniki dovršila svojo nalogo, odposlavši svojim članom knjige za l. 1909. Bilo je to ne malo dela! Celih sedem tednov je imelo pet oseb cel dan in še pozno v noč opravila dovolj s štetjem, zavijanjem in vezanjem knjig, katerih je odpeljala pošta 920 zavojev in železnica 1510 bal tehtajočih 141.000 kilogramov. Ob novem letu so imeli vsi Mohorjani knjige v rokah in nadejamo se, da so bili vsaj večinoma zadovoljni z njimi. Vplačalo je na letnini do konca leta 84.325 udov in živih dosmrtnikov je prejelo knjige 1790; če k tem prištejemo še iztise poslane listom, društvom in namečkom, je torej Družba za lani razposlala 87.000 iztisov! Ni čuda, da so nekatere knjige pošle do zadnjega iztisa, kakor »Podobe iz misijonskih dežel« in »Marija v zarji slave«, in da je ostalo tudi drugih, n. pr. molitvenika, le nekaj iztisov. Tega uspeha se gotovo radujejo z odborom vred vsi resnični in iskreni prijatelji naše Družbe — to so pa tudi pravi prijatelji našega naroda sploh.

Zahvaljujoč Boga za njegov blagoslov in čč. gg. poverjenike za njih požrtvovalni trud, ki jih stane tudi ne malo novcev, in vse zveste nam člane, vabi Družba sv. Mohorja zdaj vse mile rojake, da naj tudi letos stopijo v vrsto Mohorjanov in se do 5. svečana zglase pri svojih poverjenikih. Da nam ne poidijo zopet knjige, prosimo, da naj se nam čimprej dopošljejo vpisovalne pole, ker bi sicer morali uvesti drug red za razpošiljanje knjig, namreč v tisti vrsti, kakor so nam došle vpisovalne pole. Zakasnjenci bi potem lahko prejeli mesto knjig le svoje novce zopet nazaj! Kaj bodo prejeli za svoje kronice, to že vedo; če bi se oglasili pri nas osebno, bi jim tudi že lahko pokazali, kar smo doslej za 1910. l. izvršili, in gotovo bi jim ugajalo. Čimprej bomo vedeli, koliko udov bomo letos zopet zbrali pod palico sv. Mohorja, tem prej bomo mogli dovršiti vso naklado in udom razposlati knjige že začetkom jeseni. Letos bomo dali vsem udom

samo isti molitvenik («Sv. spoved»); molitvenike iz zaloge bomo poslali le tistim Mohorjanom, ki si jih ne bodo izrecno prepovedali. Tako upamo ugoditi vsem. Knjige »Trije rodovi« pa moremo dati najprej samo prvo polovico v zameno za molitvenik ali za posebno plačo. Naročnikom pa ne bo treba čakati dolgo na drugi del, priložili bomo vsakemu izstisu prvega zvezka položnico, in kdor bo želel prejeti še drugi snopič, nam bo naravnost po pošti poslal 50 vinarjev in bo prejel drugi snopič že nekaj tednov za prvim.

Se nekaj! Da izpraznimo zalogo starejših molitvenikov, bomo odslej prodajali vse molitvenike nevezane po 40 vin.; naročilom je priložiti tudi poštino. Nadejamo se, da bodo Mohorjani in prodajalci molitvenikov za to ceno si hiteli nabavit lepih in dobrih molitvenikov, ki jih najdejo zaznamovane v »Koledarju«.

Ker smo znižali ceno posameznim snopičem »Zgodb sv. pisma« na 50 vin., stane zdaj tudi vezan prvi del sv. pisma samo K 10-50.

Slovenskim svatom, ženinom in nevestam!

Prosimo vse Slovenke, vse Slovence, ki se bodo udeleževali v letošnjem predpustu veselih ženitovanj, da se pri gostijah vedno spomnijo ubogih naših obmejnih slovenskih bratov ter sredi veselja naberejo za sklad obmejnih Slovencev nekaj kronic. Kjer pozabijo na to svatje, naj bi jih spomnil na ta ženitovanjski narodni dar zaveden rodoljub. Kak lep dohodek bi imela naša narodna obramba vsako leto, ako bi se slovenska nevesta, slovenski ženin spominjala v svoji sreči na dan svoje poroke z 20-kronskim darom svoje poroke. Z lepim narodnim delom bi pričela novo svoje življenje, spremljana z blagoslovom obmejnih Slovencev. Po celi Sloveniji zavedne Slovenke, zavedni Slovenci uvažujte ta klic! — Darovi naj se pošiljajo samo na naslov: »Slovenska krščansko-socialna zveza« (Odsek za narodno obrambo) v Ljubljani.

Naročite si „Naš Dom“!

Pošljite kar hitro naročnino, če ne cele, pa vsaj polovico, 1 K, ali vsaj četrtino, 50 v. Kdor do 1. marca ne bo nič plačal in se tudi ne oglasil kot naročnik, se mu bo list ustavil. Delavce in papir moramo mi sproti plačevati, zato rej prosimo tudi, da se nam pošlje kmalu naročnina. Red je duša vsakega podjetja.

Zelo bi se nam ustreglo, če bi se jih več skupaj naročilo. Kdor naroči 10 listov skupaj, dobi 11. zastonj.

Prav posebno še priporočamo list tistim mladeničem in dekletom, ki si v tujini služijo svoj kruh. Vi, ki ste doma, naročite svojim sinom ali hčeram, bratom ali sestram v tujini »Naš Dom«, on jih bo vezal z ljubo domačijo ter navajal, da ostanejo tudi v tujem svetu pošteni, dobri kristjani, vrli Slovenci. Ne pozabite v tujini mile domačije, maternega jezika, sv. vere!

**Uredništvo in Upravništvo
„Našega Doma“.**